

Johannes Marinus Lodevicus Janssen

14 september 1918 – 25 juni 2001

Op 25 juni 2001 overleed op 82-jarige leeftijd Johannes Marinus Lodevicus Janssen. Hij werd in 1974 benoemd tot lid van de Akademie en van de Sectie Technische Wetenschappen.

Met hem is een zeer veelzijdig geleerde heengegaan die op een groot aantal terreinen zijn sporen heeft verdiend en veelal pionierswerk verrichtte met grote betekenis voor de industriële bedrijvigheid.

Jan Janssen werd in 1918 te Arnhem geboren waar hij de 5-jarige HBS doorliep. Hij studeerde technische natuurkunde aan de Technische Hogeschool Delft alwaar hij, na een korte onderbreking in 1939 voor een militaire officiersopleiding, in 1941 het diploma natuurkundig ingenieur ontving.

In 1940 heeft hij als militair gedurende drie dagen gevochten in Rotterdam waar hij moest meemaken dat een aantal van zijn kameraden zijn gesneuveld. Voor zijn inzet is hij gedecoreerd.

Op 1 februari 1942 trad hij, na een kort verblijf bij TNO Delft, in dienst bij de N.V. Philips waar hij belast werd met het ontwerpen van elektronische instrumenten. Hoewel de omstandigheden voor onderzoek aanvankelijk niet erg gunstig waren, bleek al spoedig zijn diepgaande wetenschappelijke belangstelling. Zijn publicaties over de electro-analoog, een toestel voor het bestuderen van regelmechanismen trokken grote aandacht en waren ook van belang voor de verdere ontwikkeling van zijn loopbaan. In feite werd hierbij een belangrijke pionierstap gezet met betrekking tot het analoge rekenen waarover hij in 1955 met Ensing, Idzerda en Offereins een zeer belangrijke publicatie schreef (Trans. S.I.T., 7, 105-122, 1955).

In 1949 aanvaarde hij een positie als onderzoeker op het gebied van de meet- en regeltechniek bij het toenmalige Koninklijke Shell laboratorium te Delft. Al spoedig werd hij aldaar chef van de afdeling meet- en regeltechniek. Hij ontwikkelde een systematische procedure voor de keuring van instrumenten die moeten voldoen aan de strenge eisen van industriële omgevingen. Verder startte hij, internationaal als één van de pioniers, de wetenschappelijke onderbouwing van de procesregeltechniek, die tot dan een puur praktijkvak was geweest. Onder zijn leiding werd de *process analyzer* ontworpen en gebouwd, waarmee het dynamisch gedrag van industriële processen werd gemeten, als stap in de ontwikkeling van procesmodellen voor de bepaling van regelbaarheid en regelkwaliteit. Vanaf 1957 kreeg hij de leiding over de *computing development division* van de afdeling management services van de Bataafse Internationale Petroleum Maatschappij. Een van de activiteiten was het toepassen van technieken uit de Operationele Research op de plan-

ning van de bedrijfsvoering in petroleumraffinaderijen. Omdat hij zich daarbij ontplooidde tot een deskundige op het nog prille gebied van *digital computing*, speelde hij een grote rol in de introductie en de toepassing van computers binnen de Koninklijke/Shell Groep.

Met zijn werk heeft hij grote bijdragen geleverd aan deze vakgebieden en verwierf hij grote erkenning in binnen- en buitenland. Hij kan ook beschouwd worden als een der *founding fathers* van de International Federation of Automatic Control (IFAC) welke in feite ontstond uit een bijeenkomst in Heidelberg in 1956, een bijeenkomst die ook wel het ‘nulde IFAC congress’ wordt genoemd.

In 1967 werd hij door de Technische Hogeschool Twente uitgenodigd om als buitengewoon hoogleraar te participeren in de nieuwe postkandidaatsopleiding tot bedrijfskundig ingenieur en te doceren in de ‘operationele methoden in de bedrijfsvoering’. Deze activiteit werd in 1969 uitgebreid naar een ordinariaat. In deze functie zette hij zijn onderzoeksactiviteiten op het gebied van operationele research en *computing management* voort naast vele andere taken zoals die van decaan van de faculteit bedrijfskunde. Daarnaast speelde hij als gezaghebbende wetenschapper en manager een belangrijke rol in de internationale vakorganisaties. Hij was voorzitter (1975-1978) van het EMS-COM (Committee on Economic and Management Systems van IFAC) waarbij hij vele symposia en workshops organiseerde in Europa, Noord Afrika en Japan. Ook trad hij op in vele adviesraden zoals van The Netherlands IASA foundation. Jan is op verzoek opgetreden als professor aan de London School of Economics (1977) en de Universiteit van Darmstadt (1972-1977).

Jan Janssen heeft zelf substantiële en ook baanbrekende bijdragen geleverd aan diverse deelwetenschappen en daarover gepubliceerd vanuit een industriële loopbaan. Hij heeft daarbij ook leiding gegeven aan processen in de industrie die deze nieuwe verworven kennis in de ingenieurspraktijk introduceerde. Zijn vindingrijkheid is ook gebleken uit de vele octrooien die hij op zijn naam had staan of samen met anderen verwierf op het gebied van de meet- en regeltechniek en op het raakvlak van procesbeheersing en bedrijfskunde. In zijn leven is zijn aandachtsveld steeds meer omvattend geworden en tenslotte is deze unieke kennis van Janssen ingezet voor de opleiding van een nieuwe generatie ingenieurs-bedrijfskundigen.

Jan Janssen was een persoon op wie jonge wetenschappers met vrucht een beroep konden doen en die ook belangrijke algemene bestuurstaken op zich nam. Zo was hij bestuurslid van ziekenhuizen in Delft en Hengelo, lid van stuurgroepen van Business Park Almelo, stuurgroep informatievoorziening kleine bedrijven (EZ), adviseur kleine bedrijven enzovoort.

Jan Janssen was gehuwd met Cornelia Wilhelmina Hees en het echtpaar had twee zonen en een dochter. Echt tijd voor hobby's had deze man met zijn enorm breed wetenschappelijk en bestuurlijk werkteerrein nauwelijks. Hij was een groot liefhebber van Bach en hij mocht vooral op latere leeftijd graag zijn vertolking op de vleugel van zijn geliefde componist steeds verder perfectiëren.

Wij zullen Jan Janssen steeds erkentelijk blijven voor zijn bijdragen aan de wetenschap, zijn talloze bijdragen aan (internationale) activiteiten voor de wetenschap en samenleving en zijn blijken van warme belangstelling voor de Akademie.